JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Korruptsioonivastase seaduse revisjon

Töörühma koosolek

Tallinn, 3.11.2026

Koosoleku päevakord

1. Koosoleku avamine ja eesmärgi tutvustus
2. KVS-i muutmise väljatöötamiskavatsuse eelnõu tutvustus
3. Väljatöötamiskavatsuse eelnõu arutelu
4. Edasised sammud

Koosoleku eesmärgid

- Tutvustada KVS-i muutmise väljatöötamiskavatsuse eelnõu tervikuna
- Saada töörühma tagasiside VTK probleemikirjeldustele ja kavandatud lahendustele
- Kontrollida, kas lahenduste mõjud, riskid ja rakendatavusega seotud küsimused on piisavalt käsitletud
- Tuvastada küsimused, mis vajavad enne VTK edasist menetlemist täpsustamist või täiendamist

Me ei ava uuesti revisjoni varasemaid etappe ega alusta uut lahendusvariantide kaardistamist.

Eesti Vabariik

KVS-i muutmise väljatöötamiskavatsus

1. Lahendatavad probleemid
Revisjoni käigus tuvastatud põhiküsimused

↓

2. Eesmärgid
Millist muutust soovime iga probleemi puhul saavutada?

↓

3. Võimalikud lahendused
Kaalutud alternatiivid ja eelistatud õiguspoliitilised lahendused

↓

4.–5. Uuringud, kaasamine ja mõjud
Revisjoni aluseks olevad sisendid ning kavandatavate muudatuste mõju

↓

6.–7. Kavandatavad õigusaktid ja edasine väljatöötamine

Eesti Vabariik

Kavandatavad põhisuunad

- **Ametiisik ja avalik ülesanne**
  Täpsustame seaduses avaliku ülesande ja ametiisiku staatuse hindamiskriteeriume.
- **Seotud isik**
  Säilitame avatud määratluse ja täpsustame selle kohaldamise hindamiskriteeriume.
- **Toimingupiirangute erandid**
  Liigume üksikute valdkonna- ja kutsepõhiste erandite asemel üldisemate ja valdkonnaneutraalsete erandialuste suunas.
- **KVS ja karistusõigus**
  Eraldame selgemalt KVS-i ennetusnormid ja raskema korruptiivse teo eest järgneva kriminaalvastutuse.
- **Vastutus**
  KarS § 300[1] asemel kavandame KVS-i toimingupiirangu regulatsioonist võimalikult autonoomse kuriteokoosseisu ning lisame väärteovastutuse huvide deklaratsiooni mõjuva põhjuseta tähtpäevaks esitamata jätmise eest.
- **Korruptsioonienneetuse koordineerimine**
  Täpsustame keskse koordineerija ülesandeid.
- **Erasektor**
  Lisame erasektori korruptsiooniennetuse toetamise koordineerija ülesannete hulka.
- **Lobitegevus**
  Reguleerime lobikontaktide avalikustamise seadusega ja loome lobikohtumiste registri.

Ametiisik ja avalik ülesanne

Probleem

- Alati ei ole piisavalt selge, millal isik täidab avalikku ülesannet ja millal on tal KVS-i tähenduses ametiseisund.
- Ebaselgus kandub edasi teiste KVS-i kohustuste ja vastutusnormide kohaldamisse.

Kavandatav lahendus

- Funktsionaalne ametiisiku mõiste ja ametiseisundi põhikonstruktsioon säilivad.
- KVS-is täpsustatakse avaliku ülesande ja ametiisiku staatuse hindamiskriteeriume.
- Avaliku ülesande hindamisel lähtutakse eelkõige ülesande õiguslikust alusest, olemusest ja seosest avaliku võimu kandja ülesannetega.
- Ammendavat avaliku ülesande definitsiooni ega ametiisikute loetelu ei kehtestata.

Aruteluks

- Kas kavandatud hindamiskriteeriumid muudavad ametiisiku staatuse praktikas piisavalt etteaimatavaks?
- Kas mõni oluline hindamiskriteerium või rakendusolukord on puudu?

Seotud isik

Probleem

- Avatud määratlus on vajalik, kuid seadusest ei selgu piisavalt, millal isikutevaheline mõju on nii oluline ja vahetu, et tegemist on seotud isikuga.
- Ebaselgus mõjutab otseselt toimingupiirangu kohaldamist.

Kavandatav lahendus

- Seotud isiku avatud määratlus säilib.
- KVS-is täpsustatakse mõju olulisuse ja vahetuse hindamiskriteeriume.
- Arvestatakse suhte olemust ja intensiivsust, isikliku või majandusliku huvi olulisust, seose kestust ja ajalist lähedust ning võimalikku mõju ametiisiku erapooletusele.
- Kriteeriume hinnatakse kogumis.
- Seadusesse ei lisata tüüpolukordi ega näidisloetelu.

Aruteluks

- Kas kavandatud kriteeriumid annavad avatud normi kohaldamiseks piisava raamistiku?
- Kas mõni oluline kriteerium või praktiline olukord on jäänud arvestamata?

Toimingupiirangute erandid

Probleem

- Erandite süsteem ei lähtu alati ühtsest loogikast ning võrreldavaid olukordi võidakse käsitleda erinevalt.
- Puudub selge toimimiskord ametiisiku ja tema tegevust korraldava isiku eriarvamuse puhuks.

Kavandatav lahendus

- Valdkonna- ja kutsepõhiste erandite asemel kasutatakse võimalikult palju üldisi erandialuseid:
  - ametiisikut ei saa mõistlikult asendada ja toimingu tegemata jätmine takistaks oluliselt avaliku ülesande täitmist;
  - huvide konflikt on olemas, kuid selle mõju ametiisiku erapooletusele on väike ja korruptsiooniriski saab piisavalt maandada.
- Vajalikud eriregulatsioonid säilitatakse.
- Vajaduse järgi nähakse ette erandi põhjendamine, dokumenteerimine, teavitamine ja avalikustamine.
- Sätestatakse ühtne toimimiskord eriarvamuse puhuks.

Aruteluks

- Kas üldised erandialused on piisavalt selged ja praktikas kasutatavad?
- Kas kavandatud rakendus- ja eriarvamuse lahendamise kord on piisav?

KVS-i ennetusnormid ja karistusõigus

Probleem

- KVS-i ennetusnormide paindlikud ja hinnangulised mõisted kanduvad KarS § 300¹ kaudu üle kriminaalvastutuse piiritlemisse.
- Ennetusnormidele ja kuriteokoosseisule kehtivad erinevad täpsusnõuded.

Kavandatav lahendus

- KVS-i ennetusnormid ja kriminaalvastutus eristatakse senisest selgemalt.
- KarS § 300¹ tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse KVS-i toimingupiirangust võimalikult autonoomse kuriteokoosseisuga.
- Uue koosseisu keskmes on raskema ebaõigussisuga avaliku võimu korruptiivne kasutamine enda või kolmanda isiku huvides.
- KVS-i ja KarS-i täielikku lahutamist ei kavandata.

Aruteluks

- Kas kavandatav lähenemine eristab piisavalt selgelt KVS-i ennetusfunktsiooni ja kriminaalvastutust?
- Milliseid riske või piiritlemisküsimusi tuleks võimalikult autonoomse kuriteokoosseisu kujundamisel veel arvestada?

Eesti Vabariik

Vastutus KVS-i kohustuste rikkumise eest

Probleem

- Toimingupiirangu rikkumise väärteo- ja kriminaalvastutuse piir vajab selgemat määratlemist.
- Huvide deklaratsiooni mõjuva põhjuseta tähtpäevaks esitamata jätmise eest praegu väärteovastutust ei ole.

Kavandatav lahendus

- KVS § 19 väärteovastutus toimingupiirangu või selle kohaldamata jätmise tingimuste teadva rikkumise eest säilib.
- Kriminaalvastutus seotakse KarS-is iseseisvalt määratletud raskema korruptiivse teoga.
- Huvide deklaratsiooni mõjuva põhjuseta tähtpäevaks esitamata jätmise eest kehtestatakse väärteovastutus.
- Organisatsioonide ennetuskohustuste rikkumise eest uut süüteovastutust ei kehtestata.

Eelnõu koostamisel vajab täpsustamist

- uue kuriteokoosseisu raskuslävend ja väärteo- ning kriminaalvastutuse piir;
- kas koosseis siduda otsuse või toimingu ebaseaduslikkuse või ametikohustuse rikkumisega.

Aruteluks

- Kas kavandatav vastutussüsteem eristab piisavalt erineva ebaõigussisuga rikkumisi?
- Mida tuleks uue kuriteokoosseisu raskuslävendi ja tunnuste kujundamisel arvestada?

Korruptsiooniennetuse koordineerimine

Probleem

- KVS ei määra piisavalt selgelt keskse koordineerija rolli ja ülesandeid seaduse ühetaolise rakendamise toetamisel.

Kavandatav lahendus

- Detsentraliseeritud mudel säilib ning Justiits- ja Digiministeerium jätkab keskse koordineerijana.
- KVS-is täpsustatakse koordineerija ülesandeid: juhendamine, nõustamine ja koolitamine, rakenduspraktika jälgimine ja analüüs ning asutuste koostöö toetamine.
- Ülesannete täitmiseks saab koordineerija koguda asutustelt üldistatud teavet KVS-i rakendamise ja korruptsiooniennetuse kohta.
- Koordineerijale ei anta üksikjuhtumites siduva otsustamise ega üldist järelevalve- või süüteomenetluspädevust.

Aruteluks

- Kas koordineerija roll, ülesanded ja vahendid on piisavalt selgelt piiritletud?
- Milliseid praktilisi või ressursimõjusid tuleks veel arvestada?

Eesti Vabariik

Erasektori korruptsiooniennetus

Probleem

- KVS-is ei ole praegu selgelt määratletud riigi rolli erasektori korruptsiooniennetuse toetamisel.
- Puudub selge õiguslik lähtekoht nõustamise, teadlikkuse suurendamise ja praktiliste ennetusvahendite süsteemseks korraldamiseks.

Kavandatav lahendus

- Erasektori korruptsiooniennetuse toetamine lisatakse keskse koordineerija ülesannete hulka.
- Toetus võib hõlmata juhendmaterjale, praktilisi tööriistu, koolitusi, teavitust ning koostööd ettevõtjate ja nende organisatsioonidega.
- Tegevusi saab kohandada eri valdkondade ja ettevõtjate riskidele.
- Ettevõtjatele uusi üldisi kohustuslikke korruptsiooniennetuse meetmeid ei kehtestata.

Aruteluks

- Kas riigi roll erasektori korruptsiooniennetuse toetamisel on kavandatud piisavalt selgelt?
- Millised praktilised ennetusvahendid võiksid olla kõige vajalikumad?
- Kas näete lahendusega kaasnevaid riske või ressursivajadusi, mida VTK ei kajasta?

Lobitegevuse läbipaistvus

Probleem

- Lobikontaktide avalikustamine põhineb mittesiduval heal taval ning puudub üldine seadusest tulenev läbipaistvusraamistik.

Kavandatav lahendus

- Lobitegevuse läbipaistvuse põhireeglid ja avalikustamiskohustus sätestatakse KVS-is.
- Määratletakse avalikustatavad lobikontaktid ja andmed ning laiendatakse kohustusega isikute ringi.
- Luuakse keskne lobikohtumiste register.
- Kohustus jääb avaliku võimu poolele – lobistidele eraldi registreerimis- ega aruandluskohustust ei kehtestata.
- Sätestatakse vajalikud erandid ning kohustuse täitmise kontroll.

Aruteluks

- Milline peaks olema avalikustamiskohustuse põhjendatud ulatus?
- Milliseid rakendusriske või halduskoormust tuleks veel arvestada?

Eesti Vabariik

Kavandatavate muudatuste mõju

VTK-s on hinnatud eelkõige mõju:

- ametiisikutele ja KVS-i rakendavatele asutustele;
- süüteomenetlusele ja kohtupraktikale;
- riigi ja KOV-ide töökorraldusele, halduskoormusele ja eelarvele;
- ettevõtjatele, huvirühmadele ja põhiõigustele.

Peamised läbivad mõjud

- suurem õigusselgus ja ühetaolisem rakenduspraktika;
- üleminekuperioodil vajadus juhiste, koolituste ja uue rakenduspraktika järele;
- täiendav haldus- ja ressursivajadus eelkõige koordineerimise, lobiregistri ning kontrolli- ja menetlusülesannetes;
- uued konkreetsed mõjud deklarantidele ja lobikontaktide osalistele, sealhulgas väärteovastutuse ja teabe avalikustamisega seotud riskid.

Aruteluks

- Kas olulised mõjutatud rühmad ja mõjud on piisavalt kaetud?
- Kas mõni oluline negatiivne mõju, rakendusrisk või ressursivajadus on jäänud arvestamata?

Järgmised sammud

Töörühma arutelu järel:

- täiendame VTK-d koosolekul saadud tagasiside põhjal, sh vajaduse korral probleemikirjeldusi ja kavandatud lahendusi;
- võtame vastu täiendavad kirjalikud märkused ja muudatusettepanekud;
- täiendame mõjuanalüüsi, sh rakendamisega seotud riske ja ressursivajadusi;
- valmistame VTK ette edasiseks menetlemiseks.

Järgmine etapp:

KVS-i muutmise VTK täiendamine ning kooskõlastamiseks ja avalikuks konsultatsiooniks ettevalmistamine

Täiendava kirjaliku tagasiside tähtaeg: 5. november 2026

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Aitäh panustamast!

Eduard Odinets, KVS revisjoni projektijuht

Kriminaalpoliitika osakond, Justiits- ja Digiministeerium

Eduard.Odinets@justdigi.ee, 5380 8478